

Charos ADILOVA,
Guliston davlat universiteti tayanch doktoranti
E-mail:charosteacher2019@mail.ru

TKTIYF dots. p.f.f.d. (PhD) B.B.Abdullayev taqrizi asosida

EDUTAINMENT TECHNOLOGY AS A TOOL FOR IMPROVING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF STUDENTS

Annotation

This article describes the educational features of improving the professional competence of students of higher education institutions by means of edutainment technology. The article discusses edutainment technology and its features, as well as the importance of improving students' professional competence through edutainment technology. The role of teaching based on edutainment technology today, the impact of development prospects on the educational process based on the pedagogical approach was studied.

Key words. edutainment, communication, professional competence, competence, digital technology, online platform, electronic dictionary, critical thinking.

ТЕХНОЛОГИЯ EDUTAINMENT КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ

Аннотация

В данной статье описаны образовательные особенности повышения профессиональной компетентности студентов, обучающихся в высших учебных заведениях, средствами образовательно-развлекательной технологии. В статье рассматриваются образовательно-развлекательная технология и ее особенности, а также важность повышения профессиональной компетентности студентов посредством образовательно-развлекательных технологий. Изучена роль обучения на основе образовательно-развлекательных технологий сегодня, влияние перспектив развития на образовательный процесс на основе педагогического подхода.

Ключевые слова. Edutainment-образование-развлекательное, коммуникация, профессиональная компетентность, компетентность, цифровые технологии, онлайн-платформа, электронный словарь, критическое мышление.

EDUTAINMENT TEXNOLOGIYASI TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRUVCHI VOSITA SIFATIDA

Annotatsiya

Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalarning kasbiy kompetentligini edutainment texnologiyasi vositasida takomillashtirishning ta'limiy xususiyatlari yoritilgan. Maqolada edutainment texnologiyasi va ularning xususiyatlari hamda talabalarning kasbiy kompetentligini edutainment texnologiyasi vositasida takomillashtirishning ahamiyati haqida fikrlar bildirilgan. Edutainment texnologiyasi asosida o'qitishning bugungi kundagi o'rni, rivojlanish istiqbollarning pedagogik yondashuv asosida ta'lim jarayoniga ta'siri o'rganilgan.

Kalit so'zlar. edutainment, kommunikativlik, kasbiy kompetentlik, kompetensiya, raqamli texnologiya, onlayn platforma, elektron lug'at, tanqidiy fikrlash.

Kirish. Jahonda axborot makonining globallashuvi, ochiqdigi va ommaviy kommunikatsiyaning kuchayishi integratsiyalashgan ta'lim muhitida ta'lim oluvchilarning kasbiy va ijodiy rivojlanishini ta'minlash imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Yuqori sifatli ta'lim berish, o'rganuvchi va talabalarning kasbiy kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish, fanlarning metodik ta'minotini takomillashtirish, elektron axborot-ta'lim resurslarini yaratish, ta'lim jarayonini modellashtirishning istiqbolli yo'nalishlarini belgilashda zamonaviy pedagogik ta'lim va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanilish bo'yicha ko'plab amaliy ishlar olib borilmoqda [1]. Ta'lim sohasidagi rivojlanish tendensiyalari axborotlashgan jamiyatda o'qitishning zamonaviy didaktik vositalarini kengroq joriy etish va ularning samaradorligini yanada oshirishning dolzarbligini ko'rsatmoqda.

Mamlakatimizda oliy ta'lim tizimini isloh qilish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash, pedagog kadrlar tayyorlash tizimini tubdan yangilash, ta'lim-tarbiya jarayoni sifatini yangi bosqichga olib chiqish, jumladan, talabalarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishda o'qitish jarayoniga

ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim samaradorligini ta'minlash imkoniyatlari kengaytirildi. Shu bilan birga, ta'lim sohasida interaktiv texnologiyalardan samarali foydalanish zarurati mavjud. Oliy ta'lim tizimi oldida turgan ustuvor yo'nalishlarda «Oliy ta'lim tizimini ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlari ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda, fan, ta'lim va ishlab chiqarishning mustahkam integratsiyasini ta'minlash asosida ta'lim sifatini yaxshilash, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish» [2] kabi vazifalar belgilandi. Shu asosda talabalarning kasbiy kompetentligini edutainment texnologiyasi asosida takomillashtirish, bu jarayonni tashkil etish texnologiyasi, metodik ta'minoti, faoliyatga oid kompetensiyalar tizimi va mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Edutainment texnologiyasi talabalarning ta'lim olishi va ta'lim mazmuni bilan shug'ullanish usullarini va ko'plab imtiyozlarni taqdim etdi. Ta'lim texnologiyasining asosiy afzalliklaridan biri bu talabalar uchun o'quv tajribasini oshirish qobiliyatidir. O'quv materiallariga o'yin-kulgi

elementlarini kiritish orqali talabalarning ta'lim olishga qiziqishi ortadi. Bu, ayniqsa, talabalar doimiy ravishda turli xil o'yin-kulgilarga duch keladigan bugungi raqamli asrda juda muhimdir.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Edutainment texnologiyasi ta'lim mazmunini ko'ngilochar elementlar bilan uzluksiz integratsiya qilish imkonini beradi, bu esa o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samaraliroq qiladi. Bundan tashqari, ta'lim texnologiyasi talabalarga ko'proq moslashtirilgan ta'lim tajribasini taqdim etishi mumkin [3]. Interfaol platformalar va aqlli algoritmlardan foydalangan holda, ta'lim texnologiyasi har bir talabaning shaxsiy ehtiyojlari va afzalliklariga mos kelishi mumkin. Bu shuni anglatadiki, talabalar yuqori tezlikda o'rganishlari va ko'proq yordamga muhtoj bo'lgan talabalarga e'tibor berishlari mumkin. O'quv tajribasini har bir talabaga moslashtirib, ta'lim texnologiyasi ularning doimiy ravishda qiyinchilik va mashg'ulotlarda qatnashishini ta'minlashga yordam beradi, bu esa o'quv materialini eslab qolish va tushunishni yaxshilaydi. Edutainment ta'lim texnologiyasi yanada chuqurroq va interaktiv o'rganish tajribasini osonlashtiradi. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha passiv ta'limga tayanadi, bu yerda talabalar faol ishtirok etmasdan shunchaki tinglaydilar yoki o'qiydilar. Edutainment texnologiyasi esa o'zining interaktiv xususiyatlari orqali faol o'rganishni rag'batlantiradi. Virtual simulyatsiyalar, o'yinli viktorinalar yoki hamkorlikdagi loyihalar orqali talabalar o'quv jarayonida faol ishtirok etadilar [4]. Ushbu amaliy yondashuv nafaqat o'rganishni yanada qiziqarli qiladi, balki tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Edutainment ta'lim va o'yin-kulgini birlashtirgan ta'lim texnologiyasi sifatida talabalar uchun ko'plab afzalliklarga ega. Yana bir asosiy afzalliklardan biri uning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatidir. Interfaol va qiyin mashg'ulotlar bilan shug'ullanish orqali talabalar o'zlarining tahliliy qobiliyatlarini qo'llashlari va muammolarni hal qilish uchun tanqidiy fikrlashlari uchun rag'batlantiriladi. Bu nafaqat ularning kognitiv qobiliyatlarini oshiradi, balki ularni tanqidiy fikrlash muhim bo'lgan real vaziyatlarga tayyorlaydi. Ta'lim texnologiyalari orqali o'quvchilarga tanqidiy fikrlash va samarali yechimlarni topishni talab qiladigan turli ssenariylar va muammolar taqdim etiladi [5]. Ularga turli nuqtai nazarlarni tahlil qilish, bir nechta variantlarni ko'rib chiqish va qarorlarining oqibatlarini baholash tavsiya etiladi. Bu jarayon ularga muammolarni aniqlash, ularni kichikroq qismlarga ajratish va innovatsion yechimlarni topish qobiliyatini oshirish orqali muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, xavfsiz va nazorat ostidagi muhitda o'z qarorlarining oqibatlarini boshdan kechirish orqali talabalar xatolaridan saboq olishlari va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini yaxshilashlari mumkin. Tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishdan tashqari, ta'lim texnologiyasi ijodkorlik va innovatsiyalarni rag'batlantiradi. Talabalarga kashf qilish, tajriba qilish va fikrlash erkinligi beriladi [6]. Ular o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini rag'batlantiradigan va innovatsion fikrlashni talab qiladigan muammolarga o'ziga xos yechimlar va yondashuvlar bilan chiqishlari mumkin. Bu ularning muammoni yechish qobiliyatini oshiribgina qolmay, balki ularni fan, texnologiya, muhandislik va matematika kabi turli sohalaridagi murakkab masalalarni hal qilishga tayyorlaydi. Umuman olganda, ta'lim texnologiyasi talabalarning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradigan qimmatli vositadir. Interfaol va qiyin mashg'ulotlarda qatnashish orqali o'quvchilar kognitiv qobiliyatlarini oshirishlari, tanqidiy fikrlashni o'rganishlari va muammolarni hal qilishning samarali strategiyalarini ishlab

chiqishlari mumkin. Bundan tashqari, ijodiy va innovatsion bo'lish erkinligi ularning turli sohalaridagi murakkab muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Ta'lim texnologiyasini ta'limga kiritish orqali talabalar o'zlarining ta'lim olish jarayonlarida va undan tashqarida foydali bo'ladigan muhim ko'nikmalarga ega bo'lishlari mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Edutainment texnologiyasi kompyuterlar, planshetlar va ta'lim dasturlari kabi texnologiyalardan foydalanib, ta'lim jarayonini ko'ngilochar va jozibador tarzda oshirishni nazarda tutadi [7]. Ushbu innovatsion yondashuv ta'limni o'yin-kulgi bilan birlashtirib, talabalar uchun yanada qiziqarli va interaktiv o'quv muhitini yaratadi. O'yin-kulgi va o'yin elementlarini o'z ichiga olgan holda, ta'lim texnologiyasi o'quvchilarni o'z ta'lim jarayonlarida faol ishtirok etishga undash va ilhomlantirishga qaratilgan. Ta'lim texnologiyasining asosiy afzalliklaridan biri bu talabalarning diqqatini jalb qilish va o'quv jarayoni davomida ularning qiziqishini saqlab qolish qobiliyatidir. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha talabalarni jalb qilish uchun harakat olib boradi, bu esa qiziqishning sustlashuvi va motivatsiyaning yetishmasligiga olib keladi. Biroq, multimedia, interfaol o'yinlar va simulyatsiyalardan foydalangan holda, ta'lim texnologiyasi talabalarning e'tiborini o'ziga tortadigan va ularni o'z ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undaydigan dinamik va interaktiv ta'lim tajribasini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, ta'lim texnologiyasi har bir talabaning individual ehtiyojlari va o'rganish uslubiga moslashtirilgan shaxsiy o'rganish tajribasini taklif etadi.

Moslashuvchan ta'lim algoritmlari yordamida ta'lim ilovalari va platformalari o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini tahlil qilib, shaxsiy tavsiyalar va fikr-mulohazalarni taqdim etishi mumkin. Bu talabalarga ko'proq amaliyotga muhtoj bo'lgan sohalariga e'tibor qaratish yoki tezroq o'zlashtiradiganlar uchun qo'shimcha qiyinchiliklarni ta'minlash orqali yuqori tezlikda o'rganish imkonini beradi. Har bir talabaning o'ziga xos ta'lim ehtiyojlariga moslashtirib, ta'lim texnologiyasi yanada samarali ta'lim jarayonini ta'minlaydi.

Talabalarni jalb qilish va o'rganishni shaxsiylashtirishdan tashqari, ta'lim texnologiyasi XXI asrning muhim ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi [8]. Texnologiya taraqqiyotda davom etar ekan, talabalar uchun tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va raqamli savodxonlik kabi ko'nikmalarni egallash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Edutainment texnologiyasi talabalarga ushbu ko'nikmalarni qiziqarli tarzda rivojlantirish va amaliyotda qo'llash uchun platforma taklif qiladi. Interfaol o'yinlar va simulyatsiyalar orqali talabalar o'z bilimlarini haqiqiy muammolarni hal qilishda qo'llashlari, ma'lumotlarni tahlil qilishlari va asosli qarorlar qabul qilishlari mumkin. Ushbu ko'nikmalarni o'quv tajribasiga integratsiyalashgan holda, ta'lim texnologiyasi talabalarni zamonaviy dunyo talabalariga tayyorlaydi va muvaffaqiyatga erishish uchun zarur vositalar bilan jihozlaydi.

Tahlil va natijalar. Edutainment texnologiyasi talabalarning ta'lim olishi va ta'lim mazmuni bilan shug'ullanish usullarini va ko'plab imtiyozlarni taqdim etdi. Ta'lim texnologiyasining asosiy afzalliklaridan biri bu talabalar uchun o'quv tajribasini oshirish qobiliyatidir [9]. O'quv materiallariga o'yin-kulgi elementlarini kiritish orqali talabalarning ta'lim olishga qiziqishi ortadi. Bu, ayniqsa, talabalar doimiy ravishda turli xil o'yin-kulgilarga duch keladigan bugungi raqamli asrda juda muhimdir.

Edutainment texnologiyasi ta'lim mazmunini ko'ngilochar elementlar bilan uzluksiz integratsiya qilish imkonini beradi, bu esa o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samaraliroq qiladi. Bundan tashqari, ta'lim texnologiyasi talabalarga ko'proq moslashtirilgan ta'lim tajribasini taqdim

etishi mumkin. Interfaol platformalar va aqlli algoritmlardan foydalangan holda, ta'lim texnologiyasi har bir talabaning shaxsiy ehtiyojlari va afzalliklariga mos kelishi mumkin. Bu shuni anglatadiki, talabalar yuqori tezlikda o'rganishlari va ko'proq yordamga muhtoj bo'lgan talabalarga e'tibor berishlari mumkin. O'quv tajribasini har bir talabaga moslashtirib, ta'lim texnologiyasi ularning doimiy ravishda mashg'ulotlarda qatnashishini ta'minlashga yordam beradi, bu esa o'quv materialini eslab qolish va tushunishni yaxshilaydi. Edutainment ta'lim texnologiyasi yanada chuqurroq va interaktiv o'rganish tajribasini osonlashtiradi [10]. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha passiv ta'limga tayanadi, bu yerda talabalar faol ishtirok etmasdan shunchaki tinglaydilar yoki o'qiydilar. Edutainment texnologiyasi esa o'zining interaktiv xususiyatlari orqali faol o'rganishni rag'batlantiradi. Virtual simulyatsiyalar, o'yinli viktorinalar yoki hamkorlikdagi loyihalar orqali bo'ladimi, talabalar o'quv jarayonida faol

ishtirok etadilar. Ushbu amaliy yondashuv nafaqat o'rganishni yanada qiziqarli qiladi, balki tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, Edutainment ta'lim texnologiyasi ko'plab afzalliklarni taqdim etadi, o'yin-kulgi elementlarini o'z ichiga olgan holda, u talabalarni jalb qiladi va ularni o'rganishga undaydi. Bundan tashqari, u har bir talabaning shaxsiy ehtiyojlari va afzalliklarini hisobga olgan holda shaxsiylashtirilgan o'rganish tajribasini taqdim etadi. Ushbu ta'lim texnologiyasi o'zining interfaol xususiyatlari orqali faol o'rganishni rag'batlantiradi va o'quv jarayonini yanada chuqurroq va qiziqarli qiladi. Umuman olganda, ta'lim texnologiyasi ta'limni o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'lib, uni samaraliroq, qiziqarli va talabalar uchun qulayroq qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Kathy Lund Dean · Sarah Wright · Jeanie M. Forray. Experiential pedagogy and the moral duty of business schools. *Journal Academy of Management Learning and Education* Vol. 19, No. 4. August 2019
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrdagi «O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi PF-5847-sonli Farmoni, – T.: O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.10.2019 y., 06/19/5847/3887-son.
3. H. Bowles, P. Seedhouse, *Interactional Competence and the LSP Classroom, Conversation Analysis and Language for Specific Purposes: Linguistic Insights: Studies 19 in Language and Communication* vol. 63, Berlin: Peter Lang, 2007, pp. 305-329
4. M. Canale, M. Swain, Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing, *Applied Linguistics*, 1 (1980) 1–47.
5. M. Canale, M. Swain, A theoretical framework for communicative competence, In *The construct validation of test of communicative competence*, eds A. Palmer, P. Groot and G. Trosper, Washington, DC: TESOL, 1981, 31–36
6. M. Canale, From communicative competence to communicative language pedagogy, In *Language and communication*, eds. J. C. Richards and R. W. Schmidt, London: Longman, 1983, 2–27
7. M. Canale, A communicative approach to language proficiency assessment in a minority setting, In *Communicative competence approaches to language proficiency assessment: Research and application*, ed. C. Rivera, Clevedon: Multilingual Matters, 1984, 107–122
8. J. Cummins, Technology, literacy, and young second language learners: Designing educational futures, In L. L. Parker (Ed.), *Technology-mediated learning environments for young English learners: Connections in and out of school*, New York: Routledge, 2008, pp. 61–98
9. Ch.A.Adilova. Peculiarities of communicative exercises in teaching cluster approach-based english in the field of natural sciences of academic lyceums // *current research journal of pedagogics (ISSN –2767-3278) Volume 03 ISSUE 01,2022. Pages: 22-26*
10. Ch.A.Adilova Characteristics of exercises in teaching cluster approach-based foreign language in the field of natural sciences of academic lyceums// *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities ISSN 2749-0866 Vol.2 Issue 1.5.2022. Pedagogical sciences – b. 54-58.*